

Raadsmededeling openbaar

Nummer : 71-2026
Datum : 10 juni 2026
B&W datum : n.v.t.
Beh. Ambtenaar : F. Scheuter
Portefeuillehouder : H. van Lochem
Onderwerp : Gevolgen meicirculaire 2026

Aanleiding:

Jaarlijks verschijnen meestal drie circulaire. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september de vertaling van de Miljoenennota, december is op basis van de Najaarsnota en rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. De meicirculaire 2026 is op 29 mei verschenen. Deze circulaire geeft belangrijke financiële informatie voor onze begroting 2027 en de jaren daarna. Hieronder worden de financiële effecten nader geduid.

Inhoud mededeling:

De meicirculaire 2026 is doorgerekend. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de belangrijkste onderwerpen van deze circulaire:

1. Nieuwe accresraming 2026;
2. BTW-Compensatie Fonds (BCF);
3. Huishoudelijke hulp uit de Wmo. Daarvoor komt wel een vangnetregeling;
4. Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo;
5. Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE).

Toelichting belangrijkste onderwerpen

1. Nieuwe accresraming 2026

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. De jaarlijkse toe- en afname van het gemeentefonds wordt het accres genoemd. In deze circulaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor de jaren 2026 en verder. Het accres wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product (bbp). Het accres is gesplitst in een volume- en een nominaal deel (LPO), waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres.

2. BTW-Compensatie Fonds (BCF)

Het BCF heeft een plafond. Het plafond geeft de waarde weer die maximaal geclaimd kan worden door gemeenten via hun btw-declaraties. Als de gezamenlijke declaraties van gemeenten onder dit plafond blijven wordt het verschil gestort in het gemeentefonds. Bij een overschrijding van het plafond (wat overigens nog nooit is gebeurd) wordt er geld onttrokken aan het gemeentefonds. Gemeenten zijn in 2025 € 216 miljoen onder dit plafond gebleven met hun declaraties. In de septembercirculaire 2025 werd al een voorschot van € 428 miljoen uitbetaald. De definitieve afrekening van het BCF over 2025 bedraagt hierdoor € 212 miljoen lager en dit bedrag wordt in 2026 incidenteel onttrokken aan het gemeentefonds. Aandeel Aalten € - 310.000.

3. Huishoudelijke hulp uit de Wmo. Daarvoor komt wel een vangnetregeling.

Dit betreft een maatregel uit het coalitieakkoord van het kabinet Jetten. Mensen die dat kunnen, gaan zelf betalen voor hun huishoudelijke hulp. Huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) wordt daarom geschrapt met ingang van 1 januari 2029. Als gevolg hiervan hebben gemeenten jaarlijks minder uitgaven, daarom wordt een uitname uit het gemeentefonds gedaan van jaarlijks ruim € 1,4 miljard vanaf 2029.

Voor de mensen die niet zelf hulp kunnen regelen, blijft de gemeente daarin voorzien. Daartoe wordt vanaf 2029 jaarlijks € 430 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd.

De effecten van bovengenoemde ontwikkeling zijn budgettair neutraal in onze begroting opgenomen.

4. Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

In de Voorjaarsnota 2023 van het Rijk is besloten dat het abonnementstarief in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 wordt afgeschaft en dat in de plaats daarvan vanaf 2026 de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo opnieuw wordt ingevoerd.

De inwerkingtreding van deze wet is nu voorzien per 1 januari 2028 in plaats van per 1 januari 2027. Dat betekent dat de besparing van € 225 miljoen voor 2027 vervalt. Aandeel Aalten € 358.000.

5. CDOKE.

Decentralisatie-uitkering capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Bij deze circulaire wordt € 671 miljoen in 2027 beschikbaar gesteld aan gemeenten om uitvoering te kunnen geven aan hun taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid. Aandeel Aalten € 918.526.

Overige mededelingen

- Voor de integratie-uitkering Participatie is de gebruikelijke loon- en prijsbijstelling toegevoegd; Verder bijdragen ontvangen voor de volgende onderdelen:
- Bommenregeling, € 9.568;
- Programma Erfgoed en Overheid, € 20.000
- Alleenverdienersproblematiek, € 37.171
- Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp, € 25.633
- IBO problematische schulden (vroegsignalering), € 22.991
- Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren, € 14.834
- Ondersteuning lokale politieke partijen, € 10.248
- Kinderopvang pleegouders, € 16.163

Vervolgtraject van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds

Ter opfrissing, even terug in de tijd. Al langere tijd werd geconstateerd dat de verdeling van de gelden uit het gemeentefonds niet goed meer paste bij de doelstelling. Namelijk dat gemeenten gelijkwaardige keuzes moeten kunnen maken. Daarbij wordt dan rekening gehouden met het vermogen van gemeenten om eigen inkomsten te verwerven (belastingcapaciteit) en met hun noodzakelijke uitgaven (het is kosten georiënteerd). Er was in de loop der jaren een behoorlijke scheefgroei ontstaan in de verdeling en dit is aangepast in het nieuwe verdeelmodel. Dit nieuwe model is op 1 januari 2023 ingevoerd. Uitgangspunt is dat de totale hoeveelheid te verdelen geld niet wijzigt. Omdat met het nieuwe verdeelmodel dezelfde hoeveelheid geld nu anders wordt verdeeld, levert dit voor- en nadeel gemeenten op. Om met name nadeel gemeenten te laten wennen aan de nieuwe situatie (lagere uitkering), wordt er gewerkt met een ingroeipad. Het maximale positieve of negatieve effect is in 2023 € 7,50 per inwoner en in 2024 en 2025 € 15 per inwoner per jaar. Het maximale effect in 2025 is dan € 37,50. Vanaf 2026 zou dan de nieuwe situatie worden bereikt. Echter, vanuit het land kwam er nogal wat reactie op de nieuwe verdeling. Dit heeft ertoe geleid dat er in de loop van 2025 nieuwe verdergaande onderzoeken zijn geweest naar het nieuwe verdeelmodel. De uitkomsten daarvan zijn ook nog allerm minst bevredigend. De minister van BZK heeft daarom eind mei 2026 de Tweede Kamer geïnformeerd hoe het nu verdergaat. Op advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) worden per 2027 twee kleine wijzigingen doorgevoerd en komt er weer een vervolgonderzoek. Er is een nieuwe stap in het ingroeipad voorzien per 1 januari 2029. De VNG gaat mee in het advies van de ROB.

Aalten is in dit kader een voordeelgemeente. Bij de laatste stand is een voordeel van ± € 85 per inwoner berekend ofwel € 2.302.578. In verband met het genoemde ingroeipad is daarvan tot en met 2026

ongeveer € 1 miljoen ingeboekt en resteert er dus nog bijna € 1.3 miljoen. De vraag blijft of het restantbedrag volledig tot uitkering komt of niet. Duidelijkheid hierover laat dus nog op zich wachten en wordt eerst per 2029 voorzien.

Tabel herverdelingseffect met ingroeipad						
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Herverdelingseffect	2.302.578	2.302.578	2.302.578	2.302.578	2.302.578	2.302.578
Negatieve suppletie-uitkering	-2.099.178	-1.692.378	-1.285.578	-1.285.578	-1.285.578	-1.285.578
In te boeken voordelig effect	203.400	610.200	1.017.000	1.017.000	1.017.000	1.017.000
Ofwel per inwoner	7,50	22,50	37,50	37,50	37,50	37,50

Uitkomsten meicirculaire 2026

Voor we op de uitkomsten inzoomen zijn ter herinnering de begrotingstekorten uit de voorjaarsnota 2026 die momenteel in bestuurlijke behandeling is, op de eerste regel meegenomen. De uitkomsten van de meicirculaire laten voor alle jaren een positief beeld zien. In onderstaande tabel staan de gevolgen van de meicirculaire 2026 t.o.v. de decembercirculaire 2025 weergegeven met op de onderste regel het netto-effect op het begrotingssaldo.

(groen=voordeel; rood=nadeel)	2026	2027	2028	2029	2030
Stand meicirculaire 2026	68.024.213	69.750.729	66.680.120	66.845.412	67.469.159
Stand decembercirculaire 2025	67.944.681	66.047.284	64.358.573	64.602.522	64.602.522
Verschil	79.532	3.703.445	2.321.547	2.242.890	2.866.637
Stelposten	374.643	1.134.306	221.792	306.549	-102.074
Netto-effect begroting meicirculaire 2026	-295.111	2.569.139	2.099.755	1.936.341	2.968.711
Raming loon- en prijsbijstelling 2027	0	2.400.000	2.400.000	2.400.000	2.400.000
Saldo	-295.111	169.139	-300.245	-463.659	568.711
Stand voorjaarsnota 2026	-1.091.000	-2.067.000	-4.348.000	-3.893.000	-3.893.000
Verwacht resultaat	-1.386.111	-1.897.861	-4.648.245	-4.356.659	-3.324.289

Het verschil tussen de meicirculaire 2026 en de decembercirculaire 2025 wordt nog gecorrigeerd met een aantal stelposten. Dit zijn posten die in de begroting apart worden opgenomen omdat daar specifieke taken tegenover staan. Wat overblijft, is het netto-effect oftewel de financiële ruimte.

De financiële ruimte lijkt fors maar hiermee moet ook nog de loon- en prijsbijstelling vanaf 2027 worden opgevangen. Naast de doorrekeningen van de prijs- en loonindexatie (geschat op afgerond 2,4 miljoen voor 2027) zal er ook een doorrekening gemaakt worden van de effecten van het rentepercentage op onze begroting en worden de effecten meegenomen van de vastgestelde begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen. Verwachting is dat het begrotingstekort in 2027 verder zal toenemen, los van de ontwikkelingen met financiële consequenties en mutaties in bestaand beleid.

Link meicirculaire 2026 gemeentefonds:

Meicirculaire
gemeentefonds 202